Algemene Beschouwing Begroting 2026 – bijdrage D66

Voorzitter,

Het jaar 2026 is een verkiezingsjaar en dat zegt meteen genoeg over de begroting van 2026. De begroting bevat nauwelijks nieuw beleid. En dat is niet gek, aangezien het straks aan de nieuwe coalitie is om nieuwe ideeën aan te kondigen. Maar, daar zit wel één kanttekening bij. Want, hoewel de begroting nauwelijks nieuw beleid bevat, biedt het ook nauwelijks financiële ruimte om die nieuwe ideeën mogelijk te maken. En dat is wel een probleem, voorzitter. Het lijkt er namelijk op dat de nieuwe coalitie straks voor ieder nieuw idee een nieuwe bezuiniging mag doorvoeren. Kijk maar naar de meerjarenbegroting: in 2027 en in 2028 duiken we de min in. En als we de openstaande taakstellingen niet volledig weten in te vullen, wordt de min alleen maar groter. De vooruitzichten zijn dus niet zo rooskleurig. Misschien iets om in de overdrachtsdossiers alvast op te anticiperen.

Tot zover de financiële beschouwing. Aangezien de begroting nauwelijks beleidsmatige keuzes bevat, laat ik een beleidsmatige beschouwing achterwege. Wel zijn er een aantal inhoudelijke speerpunten die voor D66 relevant zijn in 2026. En daar vervolg ik mijn bijdrage mee.

Allereerst wonen. Niet alleen hét thema in Nederland, maar ook in Gorinchem. En laten we eerlijk zijn: in de afgelopen bestuursperiode zijn we er niet in geslaagd om het tij voor woningzoekenden te keren. Het onderzoeksrapport van de Stec groep over de positie van starters in de Gorcumse woningmarkt is glashelder: de positie van de Gorcumse starter komt steeds verder onder druk. Zo heeft de helft van de starters in Gorinchem een laag of middeninkomen en zoekt bijna de helft een woning kleiner dan 75 m2. Het gaat om liefst 8.800 starters, waarvan we verwachten dat meer dan een derde op zoek is naar een woning. Kortom, we moeten aan de bak.

Toevallig kwam vorige week ook een ander interessant rapport naar buiten, namelijk een marktverkenning naar de kantorenmarkt in Gorinchem. Uitgevoerd door Sweco. In dit rapport wordt geconstateerd dat grootschalige objecten als het oude VGZ pand onvoldoende aansluiten bij de huisvestingswensen van kantoorgebruikers, met als gevolg dat een substantieel deel van het pand leegstaat. Sweco adviseert daarom om herontwikkeling van kantoren te stimuleren en noemt daarbij specifiek het oude VGZ pand aan het stadhuisplein. De verwachting is dat dit pand op termijn mogelijk volledig vrijkomt en dat betekent in één klap 7.213 m2 leegstand. Om dit te voorkomen vraagt D66 samen met DG om pro-actief te overleggen met de eigenaren, met als doel om te verkennen wat de kansrijkheid is van een transformatie naar wonen. Met deze motie willen we een win-winsituatie creëren: we voorkomen leegstand én helpen starters aan betaalbare woningen.

Dan het thema cultuur, voorzitter. We praten daar later deze week nog over door. Daarom geen algehele beschouwing, maar één vraagstuk ligt nu al wel aan een tijdje op de plank. Dat betreft de realisatie van een culturele broedplaats in het voormalige schoolgebouw van het Gilde. De gemeenteraad heeft hier in juli een motie over aangenomen die nog niet is uitgevoerd en waarvan we de stand van zaken ook niet kennen. Hoe staat het met de verkenning naar de culturele broedplaats? Het moment dat de gebruikers aan de Lange Slagenstraat het pand moeten verlaten komt namelijk steeds dichterbij. D66 wil voorkomen dat al die kunstenaars, creatieve ondernemers en andere maatschappelijke partijen aan hun lot worden overgelaten. Ook hier geldt het credo: laten we de ruimte die we hebben optimaal benutten. Hoe kan het dat in het voormalige Gilde al wel een religieuze organisatie is gevestigd maar dat alle anderen in de wachtstand blijven? Werken we hier niet met open procedures? We zijn benieuwd naar de reactie van het college.

Van cultuur naar sport, voorzitter. D66 is ook hier voor het benutten van de bestaande ruimte. En het liefst nóg beter benutten dan nu het geval is. In dat kader sprak ik afgelopen weekend met Nelson en zijn vrienden, een groep kinderen uit Gorinchem Oost, die graag een balletje trappen op het sportveld naast IKC Merweplein. Dat sportveld ligt er nog maar een jaar maar is enorm populair. Hulde daarvoor! Maar deze kinderen willen ook aan het einde van de middag nog even sporten in plaats thuis te zitten gamen. Dat kan nu helaas niet vanwege het ontbreken van verlichting. Kijk maar naar

buiten… U heeft Nelson, Luca, Finn, Toby en Sem zelf kunnen horen via een videoboodschap. En ze kijken nu volgens mij ook mee, samen met hun ouders. Laten we gehoor geven aan dit sympathieke idee van deze bikkels. Ik heb hier ook contact over gehad met de jongerenwerker van The Mall en zij zien deze behoefte ook. Wellicht is er een slimme koppelkans met de techniek die we nu ook aanbrengen in het nieuwe Cruyff Court op Gorinchem Noord. Kortom, laten we kijken wat er mogelijk is. De motie vraagt om in overleg met The Mall en met de kinderen zelf te kijken of en hoe hier verlichting is te realiseren. En deze motie wordt naast D66 mee-ingediend door DG.

Om nog even bij het thema sport te blijven: eerder dit jaar hebben we het idee van Stepjan mogelijk gemaakt om fitnessapparaten te realiseren op Buiten de Waterpoort. Die toestellen zijn toen tijdelijk neergezet en ik begrijp dat die tijdelijkheid binnenkort afloopt. Kan het college bevestigen dat deze toestellen actief worden gebruikt? En is het college bereid om een deel van de toestellen, bij voorkeur de meest gebruikte, permanent te plaatsen zodat ook hier in de buitenruimte gesport kan worden? Voor onze inwoners met een kleine beurs is zo'n plek ideaal om te bewegen en gezond te blijven.

Het volgende thema is welzijn. En nog specifieker de toekomst voor Centraal Punt. Wethouder Molengraaf heeft de gemeenteraad onlangs laten weten dat de begrotingssubsidie van 250.000 euro voor 2026 alleen nog verstrekt kan worden met een openbare publicatieprocedure. Dat heeft te maken met de jurisprudentie van 23 juli 2025. De algemene wet bestuursrecht maakt echter naast begrotingssubsidies ook zogenaamde 'incidentele subsidieverstrekking' mogelijk. Heeft wethouder Molengraaf overwogen om voor 2026 een incidentele subsidie te verstrekken en voor de jaren vanaf 2027, zoals de motie ook voorschreef, een openbare publicatieprocedure te starten? Dat betreft dan artikel 4:23 lid 3 onder d Awb. Wij vrezen namelijk dat we anders dit jaar geen duidelijkheid kunnen bieden aan Centraal Punt en dat is natuurlijk onwenselijk. Net zoals wij in deze gemeenteraad het jaar niet starten zonder goedgekeurde begroting, moeten we dat ook niet willen voor onze maatschappelijke partners.

Bij het thema welzijn hoort ook de positie van mantelzorgers. Uit een onderzoek van Independer blijkt dat Gorinchem koploper is als het gaat om overbelaste mantelzorgers: meer dan een kwart is zwaar-tot overbelast. Bijzonder treurig natuurlijk, als je bedenkt dat deze mensen uit naastenliefde zorgen voor hun geliefden, maar daardoor zelf zorgbehoevend dreigen te worden. Wij hebben in deze gemeenteraad al eerder gewezen op het belang van een volledige besteding van de mantelzorgbudgetten, waar we jaar in jaar uit een onderbesteding constateerden. Bij de perspectiefnota hebben we daarom een motie aangenomen om de budgetten daadwerkelijk te besteden en te kijken of de respijtzorg uitgebreid kan worden. Dat houdt in dat de mantelzorg tijdelijk wordt overgenomen om mantelzorgers een adempauze te geven. We zijn benieuwd naar de opvolging van deze motie. Ook in het licht van de schriftelijke vragen die deze week zijn gesteld.

Dan het thema onderwijs, voorzitter. En nog specifieker: onderwijsachterstandenbeleid. Bij de perspectiefnota heeft D66 samen met de PvdA en DG via een motie gevraagd om terughoudend te zijn met bezuinigingen in het voor- en vroegschoolse educatie. Deze vorm van onderwijs biedt namelijk de beste remedie tegen kansenongelijkheid. Wij vinden het van belang dat peuteropvang toegankelijk blijft voor alle kinderen, ongeacht het inkomen van hun ouders. Met andere woorden: we bezuinigen niet in een kansrijke toekomst voor onze kinderen. We hebben de motie bij de perspectiefnota aangehouden omdat wethouder Mager beloofde om de strekking van de motie mee te nemen bij de berekening van de budgetten. Nu lezen wij echter in de begroting dat alsnog 106.000 euro is gekort, maar ook na het stellen van technische vragen wordt ons niet duidelijk waar deze bezuiniging precies landt. Welke activiteiten gaan wij of onze partners niet meer uitvoeren? Kan het college daar helderheid in geven. Mocht de bezuiniging alsnog zijn geland in de voor- en vroegschoolse educatie, dan dienen we de motie alsnog in om dat te voorkomen. Of misschien wordt het dan wel een amendement.

Dan blijf ik nog even bij het thema onderwijs. Het IHP kan natuurlijk niet ongenoemd blijven. In 2023 hebben we een ambitieus uitvoeringsprogramma vastgesteld met een scope tot 2026. Een vijftal scholen zouden binnen 5 jaar aangepakt worden. Terugkijkend kunnen we constateren dat dit vooral wensdenken was. Dat baart ons zorgen, want gelet op de ontwikkelingen die plaatsvinden, zoals de

opheffing van de Poorterschool en de nieuwe islamitische school, is wel duidelijk dat we niet meer uitgaan van een IHP uit 2023. D66 verwacht daarom bestuurlijke moed om het IHP te actualiseren in het licht van de actualiteiten en daarin tot realistische oplossingen te komen voor de huisvestingsvraagstukken. Hoe ziet het college dit zelf en wanneer wordt de raad daarbij betrokken?

Voorzitter, tot slot. Ik hoop dat we in deze laatste begroting van deze bestuursperiode niet alleen de ruimte zoeken in cijfers, vierkante meters of stenen. Maar ook de ruimte zoeken in elkaar. Want wie ruimte gunt, schept mogelijkheden. En we zijn hier denk ik allemaal om dingen mogelijk te maken voor Gorcum.

Dankuwel.